

سیل سرشک

(ترجمہ ی کتاب العبرات مصطفی لطفی المنفلوطی)

مترجمان:

دکتر قاسم مختاری

محمود دهنوی

نوذر عباسی

منفلوطی، مصطفی لطفی، ۱۸۷۲-۱۹۲۴

سیل سرشک، مصطفی لطفی المنفلوطی؛ مترجمان قاسم مختاری، محمود دهنوی، نوذر عباسی. اراک:

دانشگاه اراک، ۱۳۸۹

ISBN: 978-964-7320-41-2

۲۳۳ ص..

۱. داستانهای کوتاه عربی - قرن ۲۰ م.

الف. مختاری، قاسم، مترجم ب. دهنوی، محمود، مترجم ج. عباسی، نوذر د. عنوان

۸۹۲ / ۷۳۶

س ۷۹۸ م

نام کتاب: سیل سرشک

مؤلف: مصطفی لطفی منفلوطی

مترجمان: دکتر قاسم مختاری، محمود دهنوی، نوذر عباسی

ویراستار علمی - ادبی: دکتر سید ابوالفضل سجادی

ناشر: انتشارات دانشگاه اراک

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۸۹

شمارگان: ۱۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۳۲۰-۴۱-۲

قیمت: ۳۸۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش:

کتابیران، میدان انقلاب، خیابان نصرت، خیابان دکتر قریب، نرسیده به خیابان فرصت، پلاک ۱۱، تلفن

۶۶۵۶۵۱۰-۱۵

تشکر و قدر دانی

سپاس خدای را که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت.

و سپاس آنانکه دوستیشان موجب سعادت دنیا و آخرت و لطفشان نویدبخش

الطاف الهی است

برخود واجب می دانیم از همه ی بزرگوارانی که با زحمات بی شائبه ی خویش، ما را در این راه یاری فرمودند صمیمانه تشکر و قدردانی نماییم؛ بویژه از اساتید ارجمند: جناب آقای دکتر محمد جرفی «عضو هیئت علمی دانشگاه اراک» و جناب آقای دکتر سید مهدی مسبوق «عضو هیئت علمی دانشگاه بوعلی سینا» که با راهنمایی ها و نظارت خویش ما را در ترجمه ی این کتاب یاری فرمودند.

همچنین از سرکار خانم شبنم منصوری و سرکار خانم پرستو حاتمی و جناب آقای بهروز حسین آبادی و جناب آقای شهرام کاکامرادی و جناب آقای مهدی آشناور که ویرایش اولیه و صفحه آرایی کتاب را بر عهده گرفتند کمال تشکر را داریم.

امید است اساتید بزرگوار و خوانندگان محترم، با ارائه ی پیشنهادات و انتقادات خود، ما را در اصلاح کاستی ها و ایرادهای این اثر یاری فرمایند.

فهرست مطالب

عنوان..... صفحه

۹-۱۲	مقدمه ی مترجمان
۱۳-۲۰۴	مجموعه داستانه‌ها
۱۳-۲۵	۱. یتیم
۲۷-۴۶	۲. شهدا
۴۷-۶۴	۳. حجاب
۶۵-۸۲	۴. خاطره
۸۳-۹۶	۵. جهنم
۹۷-۱۱۵	۶. مکافات
۱۱۷-۱۳۲	۷. مجازات
۱۳۳-۱۷۱	۸. قربانی
۱۷۱- ۲۰۴	۹. یادداشت‌های مارگارت
۲۰۵-۲۳۳	فهرست‌های مترجمان

۱. فهرست رمان نویسان جهان عرب همراه با برترین آثارشان ۲۰۷-۲۱۶
۲. فهرست داستان پردازان جهان عرب همراه با برترین آثارشان ۲۱۷-۲۲۶
۳. فهرست نمایشنامه نویسان جهان عرب همراه با برترین آثارشان ۲۲۷-۲۲۹
۴. فهرست کتاب‌های مورد مراجعه مترجمان ۲۳۱-۲۳۳

مقدمه مترجمان

مصطفی لطفی منفوطی در سال ۱۲۹۳ هـ در شهر منفوط مصر در خانواده ای متدین و مذهبی و اهل علم و ادب پا به عرصه ی وجود نهاد. پدرش «محمد بن محمد» نام داشت که نسب او به امام حسین (ع) باز می گردد و مادرش «هانم حسین الشوریجی» ترک زبان بود.

دروس ابتدایی را در مکتب خانه های منفوط پشت سر گذاشت. از همان اوان کودکی شروع به حفظ قصائد و خواندن کتابهای ادبی نمود و قرآن را نیز حفظ کرد. سپس به قاهره رفت و به دانشگاه «الازهر» پیوست و علوم دینی و لغت را فرا گرفت. به حلقه ی درس «محمد عبده» پیوست و در همین زمان بود که با «سعد زغلول» و «علی یوسف» صاحب روزنامه ی «المؤید» آشنا شد.

منفوطی در مبارزات ملی از یاران سعد زغلول بود. سعد هنگامی که از تبعید بازگشت برخی از کارهای نویسندگی در وزارت معارف و وزارت دادگستری را بر عهده ی او گذاشت؛ ولی او این منصب را رها کرد و به کار روزنامه نگاری پرداخت و مقالاتی را در روزنامه ی «المؤید» به چاپ رساند.

در اواخر زندگیش، شغل نویسندگی در مجلس نمایندگان بدو سپرده شد، تا اینکه در سال ۱۳۴۳ هـ درگذشت.

منفوطی در خانواده ای فقیر زیست. اختلاف پدر و مادر و بدنبال آن جدایی آندو تأثیر شگرفی بر روحیه و احساس او گذاشت. وی طعم فقر، حقارت، اندوه و غصه را چشیده بود؛ بنابراین طبیعی بود که بدبختی و مصیبت دیگران و مشکلات جامعه را

به خوبی درک کند. او غم و اندوه دیگران را غم و اندوه خود می انگاشت و بر مصیبت آنان اشک می ریخت و تلاش می کرد به آنان یاری رساند.

آثار منفلوطی

منفلوطی در ابتدا علاقه ی زیادی به شعر داشت، ولی دیری نپایید که از شعر به سوی نثر بویژه داستان نویسی گرایش پیدا کرد و کتابهایی را با مضامین برگرفته از جامعه ی مصر روزگار خود نگاشت؛ همچنین کتابهایی را از ادبیات فرانسه ترجمه کرد.

تألیفات

۱- النظرات: مجموعه ی مقالاتی است با موضوعهای اجتماعی، سیاسی و ادبی که در روزنامه ی «المؤید» به چاپ رسانده بود، سپس آنها را در سه مجلد گردآوری و چاپ کرد.

۲- مختارات منفلوطی: که برگزیده هایی از ادبیات عربی می باشد.

ترجمه ها

۱- فی سبیل التاج: برگرفته شده از نمایشنامه ی فرانسوا کوپه.

۲- الشاعر أو، سیرانو دی بر جراک^۱: برگرفته از نمایشنامه ی ادمون روستان.

۳- مجدولین أو، تحت ظلال الزیفون: برگرفته از رمان آلفونسی کار.

۴- الفضیله أو، بول و فرجینی^۲: برگرفته از رمان برناردن دو سن پیر

کتابهای فوق به صورت مستقیم از زبان فرانسه ترجمه شده است؛ منفلوطی در آنها دخل و تصرف بسیاری داشته است.

۵- العبرات (کتاب حاضر): مجموعه داستانهایی نگارشی، همراه با اقتباس از زبان فرانسه.

۱- سیرانو دو بورژواک

۲- پل و ویرژینی

ویژگیهای ادبی و هنری آثار منفلوطی

وی از جمله نویسندگانی است که عناصر ادبی قدیم، بویژه دوره ی عباسی را با نیازها و خواسته های زمان خویش تطبیق می دهد. او از زیبایی عبارتهای قافیه دار و موسیقی وار «عبدالحمید کاتب» و سبک طبیعی و روان «جاحظ» بهره می گیرد و برای بیان مقاصد خویش از تشبیه ها و مجازهایی برگرفته از طبیعت انسان و جمادات استفاده می کند.

تصویر پردازیهای او زیبا و دلکش است و از ذوق سلیمش تراوش می یابد. در بکارگیری آرایه های بدیعی، آنگونه که در اواخر دوره ی عباسی و دوره ی انحطاط باعث تکلف نثر شده بود، زیاده روی نمی کند. نثر او نمایانگر احساسات و انفعالات درونیش می باشد، و با وجود لغزشهایی که در سبک و سیاقش یافت می شود، ولی سبکی را بر جای گذاشت که به سبک منفلوطی معروف شد و دیگران نیز از او پیروی کردند و حجتی شد برای کسانی که نثر عربی را به رکود و انحطاط متهم می کردند.

منفلوطی در سبک نوشتاری خود تمایل زیادی به اطناب و تفصیل دارد و در توصیفهایش بسیار توضیح می دهد و از معطوفها و صفتها زیاد بهره می گیرد. او همچنین در گزینش واژگان نیز دقت می کند و در گزینش واژگان روان مهارت دارد.

درونمایه آثار منفلوطی

منفلوطی در دوران جوانی با «محمد عبده» آشنا شد. در روزنامه ها و مجلات به نویسندگی پرداخت و از او یک انسان اجتماعی ساخت. از جهت دیگر همانطور که اشاره شد طعم فقر و حقارت را از پیش چشیده بود؛ بنابراین، این دو نکته ی مهم و تعیین کننده در مضمون آثار منفلوطی می باشد.

او با نگاهی منفی و بدبینانه به جامعه ی خود می نگریست، از فساد و بی بند و باری های موجود در جامعه ی مصر رنج می برد و بر این باور بود که این ظواهر تحت تاثیر فرهنگ غربی در جامعه مصر گسترش یافته است. او نگران بود که مبدا جوانان تحت تاثیر این ظواهر گمراه شوند و دین مداران و سیاستمداران فریب ظواهر غربی را خورده و آداب و سنن دینی خویش را به فراموشی بسپارند؛ بنابراین در آثارش بویژه داستانهای کتاب «العبرات» انسانی شرق گرا ظاهر می شود؛ اما در عین حال او انسان متعصبی نیست که فرهنگ غربی را به صورت مطلق طرد کند، بلکه به طرف ادبیات غرب می رود و برخی از داستانهای فرانسوی را برای مصریان ترجمه می کند و به آنها رنگ و لعاب عربی می بخشد. او می خواهد مردم مصر را برانگیزد و آنان را به دین، سنت و جامعه ی سالم فراخواند.

منفلوطی دور نمایه ی آثارش را از محیط اجتماعی اش بر می گیرد. عشق، بدبختی، نومیدی، مرگ، فقر و هر حادثه و داستان دردناک و غم آلودی که جامعه اش را در بحران فرو برده است، از مضامین داستانهایش می باشد.

منفلوطی انسانی با احساس است. به فقیران با احساسی زرف می نگرد و اشکهایش، «عبرات» را به پای آنان می ریزد و در عین حال با تندى پرستگران زمانه می تازد. در داستانهای کتاب «عبرات» اشتیاق فراوانی به اصلاح وضع جامعه از خود نشان می دهد؛ گرچه این داستانها از سبک و سیاق چندان استواری برخوردار نیست؛ ولی در جذب خواننده و تحت تاثیر قراردادنش موفق عمل می کند.

در پایان یادآور می گردد که برای پر بار نمودن کتاب و استفاده ی بهتر خوانندگان، مترجمان به نگارش این مقدمه و افزودن برخی پاورقیها و نیز فهرستی از رمان نویسان و داستان پردازان و نمایشنامه نویسان جهان عرب پرداختند.